

Markedsudvikling 2018

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning.....	1
2. Pengeinstitutterne havde endnu et år med stort overskud.....	3
3. Høj udlånsvækst i flere små og mellemstore institutter.....	6
4. Projektsalg og projektsalgsfinansiering	9
5. Temaundersøgelser.....	12
6. Pengeinstitutternes eksponering mod markedsrisiko.....	14
7. Operationel risiko	16
8. Rigelig likviditet i sektoren	19
9. Forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering.....	24
10. Bilag	26

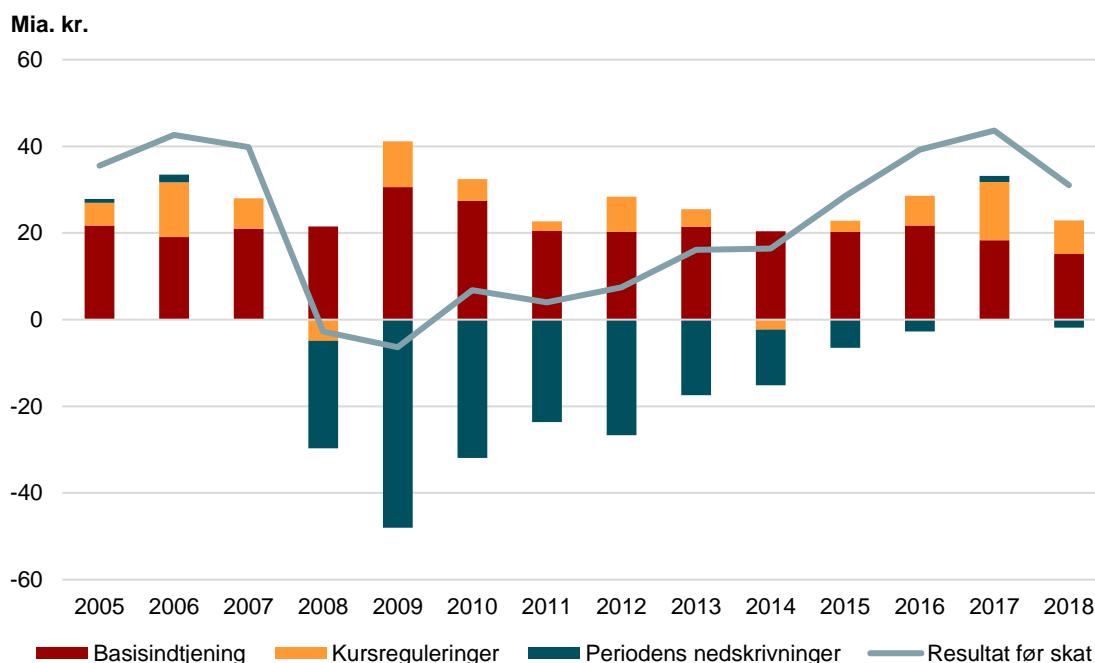
1. Sammenfatning

Den gode konjunktursituation med høj beskæftigelse og lav ledighed gav i 2018 pengeinstitutterne et år med et godt resultat og lave nedskrivninger.

Det samlede overskud blev 30 mia. kr. mod 41 mia. kr. året før. Faldet kan særligt henføres til lavere kursreguleringer (kursgevinster) og større udgifter til personale og administration. Faldet i kursgevinster kan primært henføres til fondsbeholdningen og udstedte obligationer.

Pengeinstitutterne er fortsat udfordret af de lave renter, der presser basisindtjeningen, jf. figur 1. Udfordringerne med at tjene penge på kerneforretningen skaber grobund for en større risikoappetit og deraf større risikotagning i f.eks. ejendomsrelaterede eksponeringer og boligudlån i vækstområder.

Figur 1: Høj indtjening i danske pengeinstitutter

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Udlånvæksten er fortsat forholdsvis beskeden for sektoren som helhed. Billedet er dog noget anderledes for de små og mellemstore institutter i gruppe 2-4. Især flere gruppe 3-institutter har en høj udlånvækst. Den stigende risikoappetit øger deres sårbarhed overfor et generelt tilbageslag i økonomien og faldende aktivpriser, herunder boligpriser. Der er desuden indikationer på en forestående stagnering og mulig vending på boligmarkedet i København.

Sandsynligheden for større prisfald på markedet for projektejendomme vurderes ligeledes at være øget i 2018. Markedet for projektejendomme har en karakter, der gør priserne mere volatile end på det øvrige boligmarked. Projektfinansiering er særlig sårbar overfor prisfald på ejendommene. Hvis ejendomspriserne falder i projektperioden, inden ejendommen er solgt, kan projektet ende med at give underskud. Projektfinansiering var og vil fortsat være

et af fokusområderne ved inspektionerne i flere små og mellemstore pengeinstitutter. I flere tilfælde konstaterede Finanstilsynet en høj risikovillighed på området. Den seneste krise viste, at projektf finansiering er et segment med meget høj risiko.

Finanstilsynet forventer, at pengeinstitutterne fastlægger klare rammer i kreditpolitikken og løbende styrer kreditrisikoen forsigtigt. De skal have stor opmærksomhed på risikostyring af nye forretningsområder, og de skal have styr på nye kunder og usædvanlige betalingsmønstre.

2. Pengeinstitutterne havde endnu et år med stort overskud

De danske pengeinstitutter havde endnu et år med stort overskud set i et historisk perspektiv, jf. figur 1. Af institutternes årsregnskaber fremgår bl.a. følgende:

- Årsresultatet før skat faldt med 27,1 pct., svarende til 11,2 mia. kr., og egenkapitalforrentningen før skat faldt fra 14,2 til 10,2 pct.
- Kursreguleringerne faldt med 44,2 pct., svarende til 5,5 mia. kr. Faldet kan primært henføres til lavere kursreguleringer på fondsbeholdningen og udstedte obligationer.
- Udgifter til personale og administration steg 12,6 pct., svarende til 4,8 mia. kr. En del af stigningen kan henføres til en engangsdonation på 1,5 mia. kr. fra Danske Bank i forbindelse med den verserende hvidvasksag.
- Nedskrivningerne steg med 1,7 mia. kr., men er på et meget lavt niveau. Nedskrivningerne kan bl.a. henføres til landbrugseksporeringer, og sker per 1. januar 2018 efter nye nedskrivningsregler, se boks 1.
- Indtjeningen i dattervirksomheder faldt 10,5 pct., svarende til 1,2 mia. kr.
- Nettorenteindtægterne faldt med 1,8 pct. svarende til 620 mio. kr. Dette kan henføres til en større stigning i renteudgifterne end i renteindtægterne.
- Udlån ekskl. repoudlån steg 2,2 pct. Dette var særligt drevet af de små og mellemstore institutter.

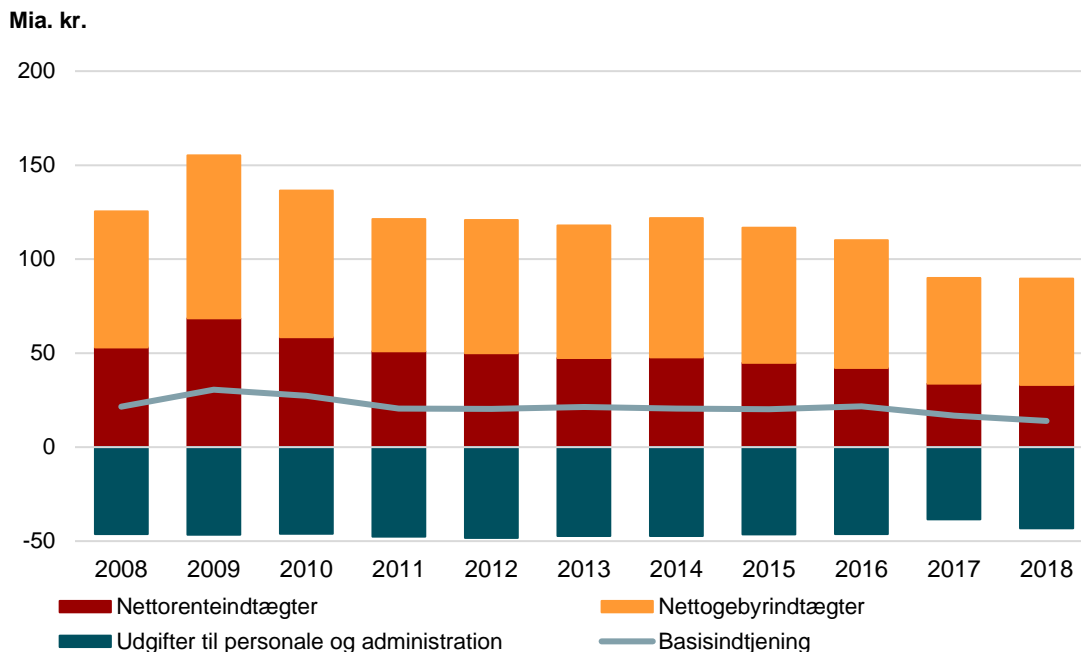
Boks 1: IFRS 9 og akkumulerede nedskrivninger

De nye regnskabsregler, IFRS 9, trådte i kraft per 1. januar 2018. De medfører bl.a., at nedskrivninger nu skal regnskabsføres tidligere og baseres på det forventede tab på alle eksporeringer, et såkaldt forsigtighedsprincip. Tidligere skulle der være objektive tegn på kreditforringelse, neutralitetsprincippet, før pengeinstituttet skulle foretage en nedskrivning.

På trods af den gode konjunktursituation er pengeinstitutternes basisindtjening under pres, se boks 2. Det skyldes særligt det fortsat lave renteniveau, der presser institutternes kerneforretning.

Nettorenteindtægterne, der udgør den væsentligste del af basisindtjeningen, faldt 620 mio. kr. i 2018. Nettorenteindtægterne er på et historisk lavt niveau. Det skyldes primært, at de meget lave renter gør det svært for pengeinstitutterne at tjene penge på forskellen mellem ind- og udlånsrenter. Nettoebyrindtægterne er steget med omtrent 915 mio. kr. Det har i flere år været muligt for pengeinstitutterne delvist at modvirke den faldende indtjening fra nettorenteindtægterne med højere gebyrer, jf. figur 2.

Figur 2: Lavere indtjening på kerneforretningen

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

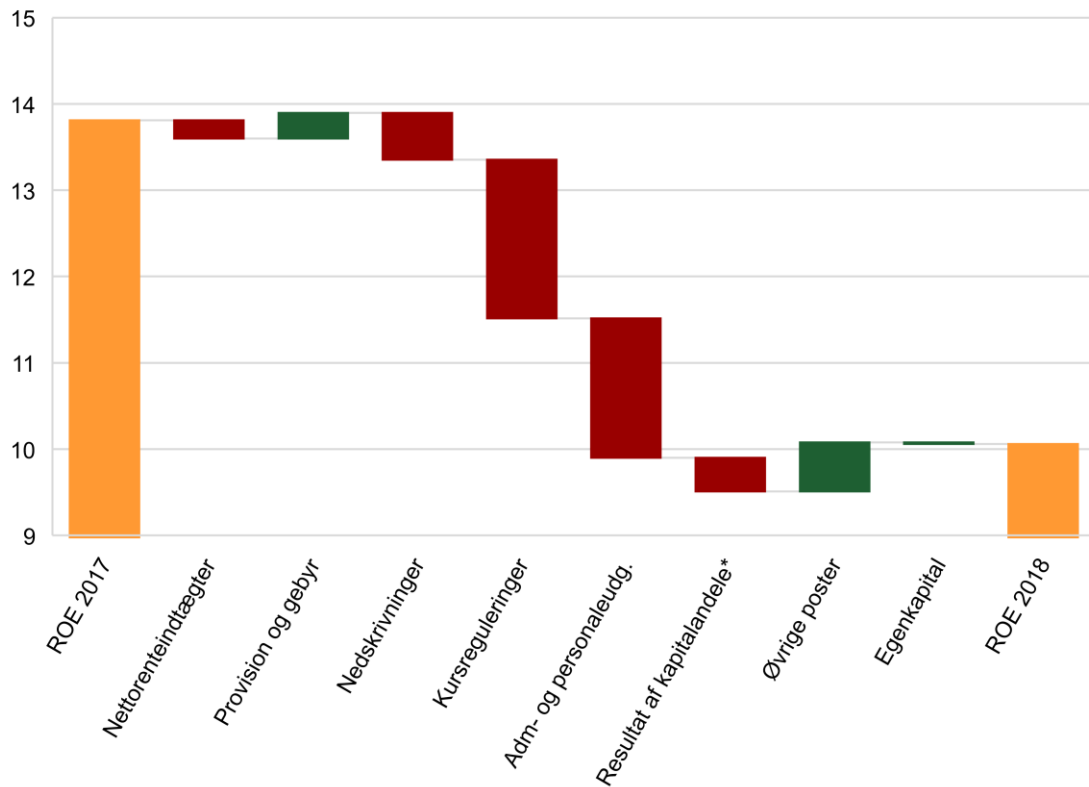
Boks 2: Basisindtjening

Basisindtjeningen er nettoindtjening fratrukket kursreguleringer, nedskrivninger på udlån og indtjening i dattervirksomhed. Den er et mål for, om institutterne er i stand til at tjene penge på deres kerneforretninger. Basisindtjeningen består dermed hovedsageligt af nettorente- og gebyrindtægter fra ind- og udlån mv. og tilhørende forretninger til husholdninger og virksomheder fratrukket administrations- og personaleomkostninger mv.

Det er vigtigt, at institutterne har en solid basisindtjening. Den repræsenterer den stabile indtjening, institutterne har til rådighed. Andre poster på resultatopgørelsen, hovedsageligt kursreguleringer, kan være meget ustabile og varierer på grund af forhold udenfor institutternes kontrol. Basisindtjeningen er dermed institutternes første buffer mod kredittab (nedskrivninger på udlån) og kurstab på de finansielle markeder.

Egenkapitalforrentningen faldt i 2018 med knap 4 procentpoint. Kursreguleringer var isoleret set den post, der bidrog mest til faldet i egenkapitalforrentningen, men også øgede personaleudgifter og lavere nettorenteindtægter bidrog til faldet, jf. figur 3.

Figur 3: Egenkapitalforrentning påvirket af kursreguleringer

Note: Figuren viser de faktorer, der har påvirket egenkapitalens forrentning (ROE) før skat fra 2017 til 2018. Øvrige poster indeholder andre driftsindtægter, resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder, resultat af aktiviteter under afvikling, af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver samt skat.

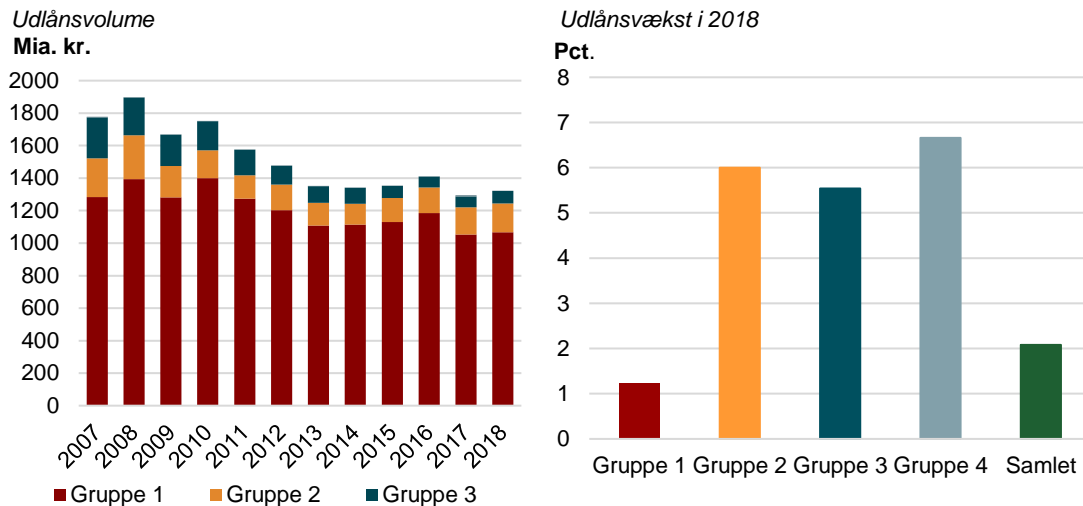
* Betegner resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

3. Høj udlånsvækst i flere små og mellemstore institutter

Udlånsvæksten for pengeinstitutterne var fortsat lav i 2018. Samlet set lå den på 2,2 pct. For de mellemstore og små institutter var udlånsvæksten derimod markant højere, henholdsvis 6,0 pct. for gruppe 2, 5,5 pct. for gruppe 3 og 6,7 pct. for gruppe 4, jf. figur 4.

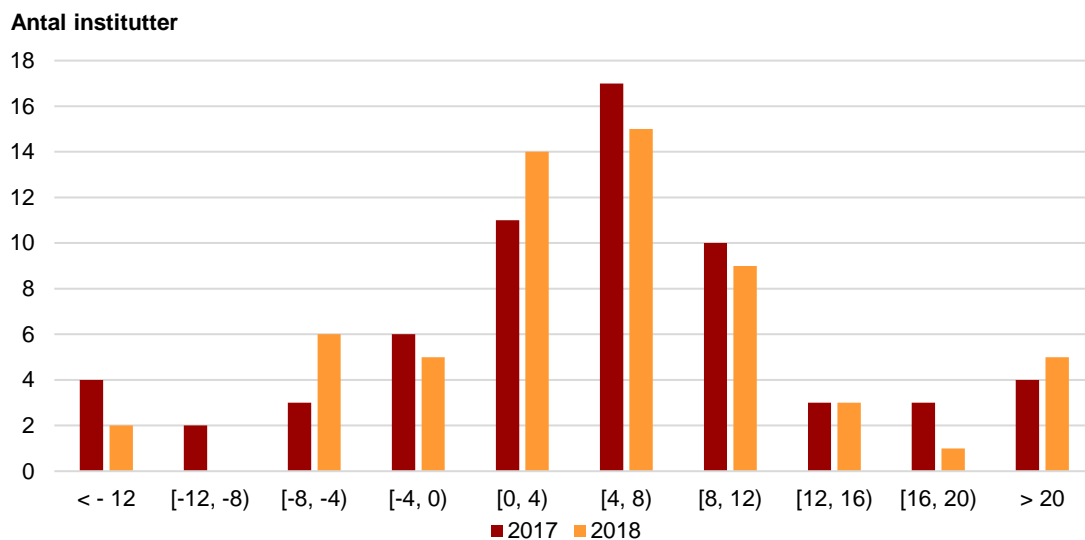
Figur 4: Lav udlånsvækst for sektoren, men høj udlånsvækst for gruppe 2-4

Note: I figuren til højre er der korrigeret for fusioner.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Der var fortsat stor spredning i de enkelte institutters udlånsvækst, jf. figur 5. Her fremgår det, at en del institutter har udlånsvækst over 8 pct., mens en del institutter har negativ udlånsvækst. Billedet er stort set uændret i forhold til 2017.

Figur 5: Flere institutter har høj udlånsvækst

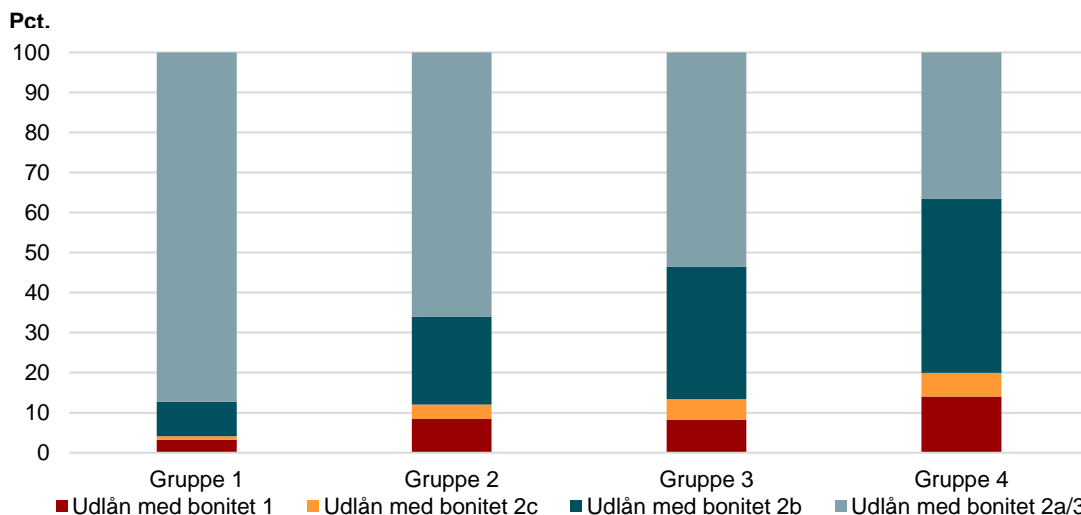

Note: Figuren angiver antallet af pengeinstitutter med en udlånsvækst i de enkelte intervaller.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Erfaring har vist, at høj udlånsvækst ofte er efterfulgt af store nedskrivninger. Derfor er det vigtigt, at institutterne ikke slækker på kreditstandarderne og bliver overoptimistiske i deres

kreditvurdering. I Finanstilsynets tilsynsdiamant for pengeinstitutter er der sat en grænseværdi på 20 pct. for udlånsvækst, som institutterne som udgangspunkt skal holde sig indenfor. Hvis institutterne slækker på kreditstandarderne, kan det føre til en stigning i udlån med svag bonitet. For de mindre institutter er andelen af udlån med svag bonitet allerede høj, jf. figur 6.

Figur 6: Højere andel af udlån med svag bonitet i de mindre institutter

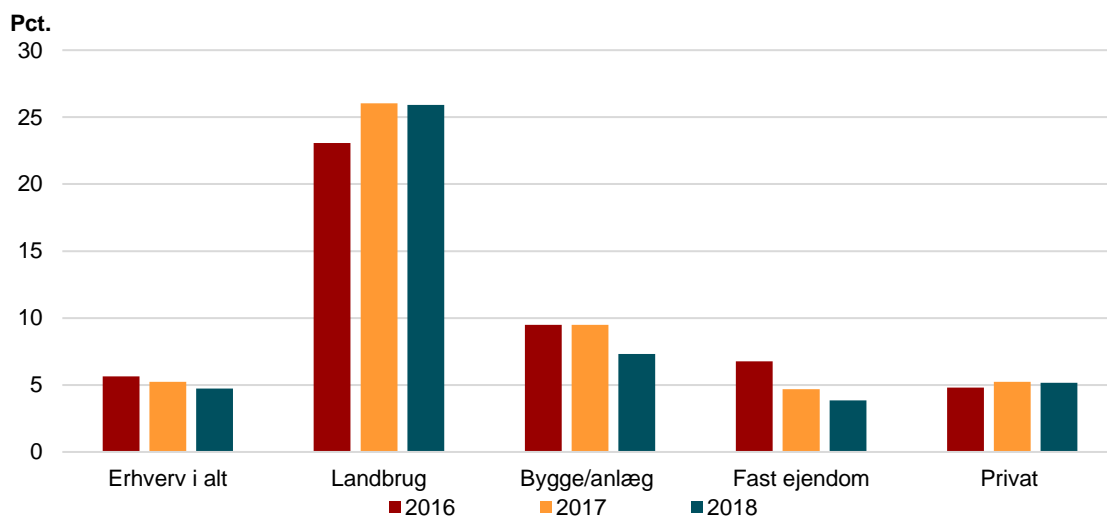

Note: Bonitetskategorierne er som følger: 3 - Kunder med utvivlsom god bonitet, 2a - Kunder med normal bonitet, 2b - Kunder med visse svaghedstegn, 2c - Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden objektiv indikation på kreditforringelse (OIK), 1 - Kunder med objektiv indikation på kreditforringelse (OIK)

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Når konjunkturerne vender, vil udlån med svag bonitet have højere risiko for misligholdelse. Problemet med misligholdte lån er i dag størst i landbruget. Landbruget har ikke oplevet et fald de seneste år, som andre erhverv har set, bl.a. som følge af gode konjunkturer, jf. figur 7. Landbruget blev i sommeren 2018 også ramt af en voldsom tørkeperiode, der medførte mindre udbytte på markerne og større udgifter til foder til dyrene.

Figur 7: Høj andel af misligholdte lån i landbruget

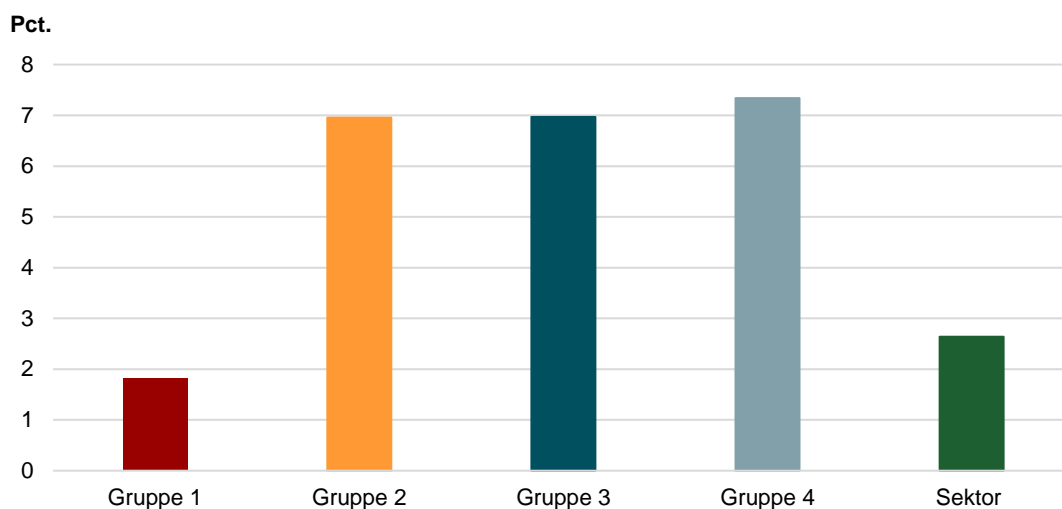

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Udlån til landbruget

Landbrugsudlån udgjorde fortsat kun en mindre del af pengeinstitutternes samlede udlån, jf. figur 8. Det skyldes primært, at de store gruppe 1-institutter havde forholdsvis begrænset udlån til landbrug. Blandt de små og mellemstore institutter udgjorde landbrugsudlån omkring 7 pct. af de samlede eksponeringer.

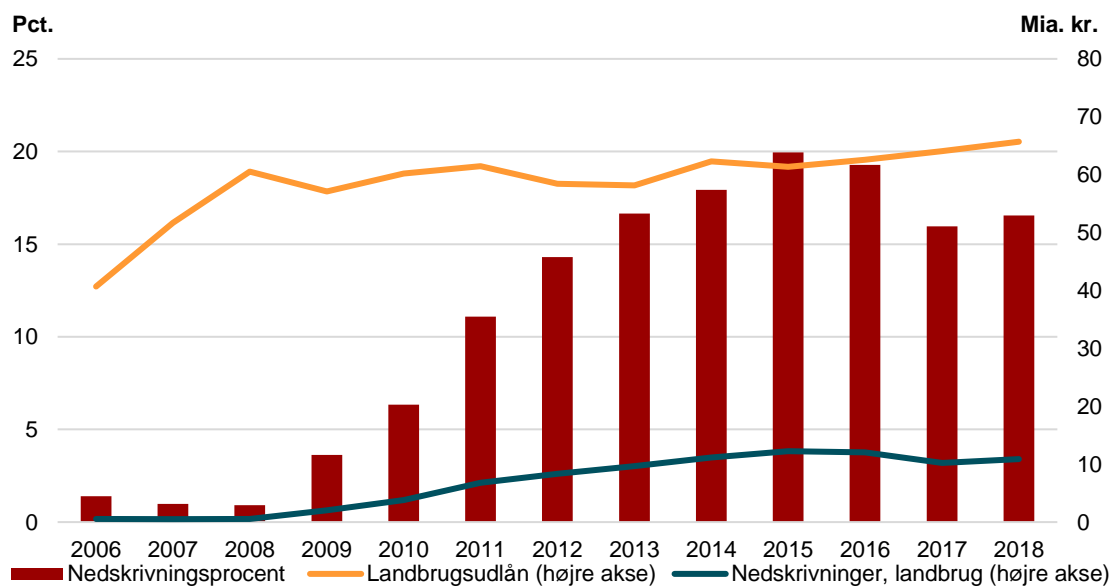
Figur 8: Andel af landbrugseksponeringer størst i mindre institutter

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Sommerens tørke har medført øgede nedskrivninger for pengeinstitutterne til landbrug, jf. figur 9. Den tidligere nedadgående tendens i nedskrivningsprocenterne er stoppet, og er i 2018 steget til 16,6 pct.

Figur 9: Faldet i nedskrivningsprocenten for landbrugseksponeringer er stoppet

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

4. Projektsalg og projektsalgsfinansiering

I en del pengeinstitutter udgør ejendomsrelateret projektf finansiering en betydelig del af eksponeringen mod ejendoms markedet. Projektf finansiering er særlig sårbar overfor prisfald på ejendommene. Hvis ejendomspriserne falder i projektperioden, og ejendommen ikke er solgt, kan projektet ende med at give underskud. Risikoen for pengeinstituttet er større, des mindre egenkapital der er i projektet, og hvis det kun i begrænset omfang er solgt eller udlejet på forhånd. Seneste krise viste, at projektf finansiering er et segment med meget høj risiko. Finanstilsynet forventer, at pengeinstitutterne med aktivitet på området fastlægger klare rammer i kreditpolitikken og løbende styrer kreditrisikoen forsigtigt.

Finanstilsynet påpegede i efteråret 2017 på grundlag af en spørgeskemaundersøgelse i små og mellemstore pengeinstitutter, at:

- flere institutter ikke havde klare rammer i kreditpolitikken
- kravet til egenfinansiering i en del tilfælde var lavt
- nogle institutter ikke stillede krav til forudgående salg eller udlejning
- kun få institutter stillede krav til byggestyring eller bygherren.

Finanstilsynet konstaterede også eksempler på, at pengeinstitutterne fraveg egne kreditpolitikker. Som opfølgning herpå har projektf finansiering været et af fokusområderne ved inspektionerne i flere mindre og mellemstore pengeinstitutter. I flere tilfælde konstaterede Finanstilsynet en høj risikovillighed på området. Risikovilligheden viste sig bl.a. ved, at instituttet afveg fra sin kreditpolitik, ved at kreditpolitikkenes krav til bl.a. forudgående salg eller udlejning, tilstrækkelig egenfinansiering og etablerede sikkerheder i en del tilfælde ikke blev fulgt. I andre tilfælde var rammerne i kreditpolitikken ikke tilstrækkeligt forsigtige og gav f.eks. mulighed for at bevilge lån med lav egenfinansiering, uden at projektet var solgt eller udlejet på forhånd. Projektf finansiering vil også i 2019 være et fokusområde for Finanstilsynet ved inspektioner.

Belåning af udlejningsejendomme

En erfaring fra finanskrisen var, at det er vigtigt, at penge- og realkreditinstitutters kreditbeslutninger i tilstrækkeligt omfang baseres på robustheden af kundens fremtidige indtjening og likviditet og ikke i for høj grad på stillede sikkerheder, som kan falde i værdi.

Et vigtigt eksempel på dette er belåning af ejendomme, hvor låntagers hensigt med ejendommen hovedsageligt er udlejning til koncerneksterne parter. Det fremgår her af bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (ledelsesbekendtgørelsen), at penge eller realkreditinstituttet som udgangspunkt kun kan belåne disse ejendomme, hvis ejendommene genererer positiv likviditet, se boks 3.

Boks 3: Krav om positiv likviditet ved belåning af udlejningsejendomme

Ved beregningen af likviditeten skal der forudsættes traditionel fast forrentning og afvikling. Derved forstås beregning med en rente, som er fast i hele lånets løbetid, og et lån, der afvikles som en annuitet over højst 30 år. For ejendomme, hvor nedslidningen sker hurtigere, f.eks. produktions- og lagerejendomme, skal lånets løbetid ved beregningen dog afkortes, så den svarer til ejendommens levetid. Den typiske løbetid for produktions- og lagerejendomme vil være maksimalt 20 år. Desuden skal institutterne ved likviditetsberegningen være opmærksomme på, at hotelejendomme typisk har store vedligeholdelsesudgifter.

Ved sampantsatte ejendomme er det ikke et krav, at der er positiv likviditet i den enkelte ejendom, men der skal være positiv likviditet i de sampantsatte ejendomme samlet set. Det er også et krav, at der for de ejendomme, hvor instituttet har sampantsætning, ikke er andre panthavere end instituttet og eventuelle koncernforbundne selskaber.

Ifølge reglerne kan penge- og realkreditinstitutter undtagelsesvis finansiere ejendomme med negativ likviditet, hvis de kan give positiv likviditet indenfor en tidshorisont på maksimalt tre år. Instituttet skal dog enten kunne sandsynliggøre dette eller sandsynliggøre, at ejendommen er solgt indenfor tidsperioden. For disse ejendomme er det et supplerende krav i reglerne, at der er tale om finansielt stærke kunder. Derudover skal kunden ifølge reglerne have erfaring og kompetencer indenfor det pågældende område og stille med en passende egenfinansiering. Det er vigtigt at være opmærksom på, at instituttet kun kan medtage mulige effekter, der kan sandsynliggøres indenfor tidshorisonten fastsat i reglerne. Effekter udover tre år vil ikke kunne indregnes, fordi udviklingspotentialet over en længere årrække vil være behæftet med stor usikkerhed.

Finanstilsynet tillader også, at stærke strukturer, som opfylder følgende betingelser, kan sidestilles med sampantsætning:

- krydskaution mellem alle selskaber i strukturen
- pant i aktier eller anparter
- change of control-klausul
- cross default-klausul
- finansiell enekreditorstilling i strukturen, når der ses bort fra skatter og afgifter og almindelige småkreditorer
- negativ pledge
- forbud mod yderligere gældsoptagelse
- forbud mod udlån, herunder mellemregningstilgodehavender udenfor strukturen
- forbud mod frasalg af ejendomme eller selskaber uden forudgående godkendelse
- udbyttebegrænsning, så der maksimalt kan udloddes årets frie cash flow efter betaling af skat og gældsservicering.

Finanstilsynet finder, at penge- og realkreditinstitutter med den beskrevne struktur kan opnå en tilstrækkelig adgang til og kontrol over låntagers likviditet.

Kompleksiteten ved stærke strukturer er dog væsentligt højere end ved sampanstætning af ejendomme. Risikoen for, at der sker fejl, og at penge- og realkreditinstitutterne dermed ikke opnår tilstrækkelig beskyttelse, er derfor også højere. Det stiller store krav til institutternes løbende risikostyring.

Det er et krav, at institutterne i deres forretningsgange beskriver, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at der er tale om kunder med stærke strukturer. Det skal som minimum være betingelserne ovenfor. Hertil kommer disse kompenserende krav:

- Låntager er velindtjenende med en god likviditet og soliditet.
- Instituttet vurderer, at låntager har erfaring og kompetencer indenfor det pågældende område.
- Låntager stiller med en passende egenfinansiering.
- Der er fra starten positiv likviditet i den belånte portefølje af ejendomme, der er omfattet af stærke strukturer.

5. Temaundersøgelser

Undersøgelse af boliglån i vækstområder hos store institutter

Undersøgelsens formål var at belyse fire pengeinstitutter og to filialer af udenlandske pengeinstitutters lån omfattet af *Vejledning om forsigtighed i kreditvurderingen ved belåning af boliger i vækstområder mv.* Undersøgelsen inddrog kreditinspektioner. Den viste, at en del institutter bevilgede lån med høj risiko, og at en del kunders økonomi ikke var tilstrækkeligt robust. Nogle institutter havde desuden utilstrækkelige interne kontrolmekanismer.

Undersøgelse af boliglån i vækstområder hos mindre og mellemstore institutter

Undersøgelsens formål var at belyse 15 mindre og mellemstore institutters implementering og overholdelse af *Vejledning om forsigtighed i kreditvurderingen ved belåning af boliger i vækstområder mv.* Undersøgelsen afdækkede en række kvalitative spørgsmål, herunder implementering af vejledningen, intern kontrol og krav til rådighedsbeløb. Derudover indbefattede undersøgelsen en række kvantitative spørgsmål, herunder vedr. gældsfaktor, negativ formue og belåningsgrad. Finanstilsynet fandt, at en stor del af institutterne ikke levede op til kravene på området. I nogle institutter var vejledningen desuden implementeret utilstrækkeligt eller for sent.

Undersøgelse af andelsboliglångivning

Undersøgelsen belyste nye udlån til andelsboliger i seks pengeinstitutter. Undersøgelsen indbefattede kreditgennemgang og gennemgang af kreditpolitikker. Konklusionen var, at tilgangen til værdiansættelsen af andelsboliger skulle styrkes, og at der var stor risikoappetit på andelsboligområdet.

Overordnet viste de tre undersøgelser fortsatte tegn på øget risikotagning i visse udlånssegmenter og i nogle pengeinstitutter. Det gjaldt i særdeleshed boliglån i vækstområderne, se nedenfor. Finanstilsynet konstaterede især øget risikovillighed i de mellemstore institutter.

Boks 4: Vækstområder

Vækstområderne er områder, der har set store boligprisstigninger de senere år. *Vejledning om forsigtighed i kreditvurderingen ved belåning af boliger i vækstområder mv.* gælder i kommuner omfattet af vækstområdebetegnelsen.

Betegnelsen dækker København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby, Albertslund, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Vallensbæk og Aarhus Kommuner.

Undersøgelse af brugen af SIFI-pengeinstitutters finansiering af kapitalfonde m.fl.'s køb af virksomheder

Undersøgelsen skulle afdække de danske SIFI-pengeinstitutters og udvalgte filialer af udenlandske pengeinstitutters finansiering af kapitalfonde m.fl.'s køb af virksomheder. Undersøgelsens formål var at vurdere forsvarligheden af pengeinstitutternes risikoanalyse ved bevilning af finansieringerne og risikovillighed. Fem af de seks undersøgte pengeinstitutter blev bedt om at præcisere deres kreditpolitik, så den udtrykker den tilsigtede risikovillighed. Enkelte pengeinstitutter skulle forbedre deres følsomhedsanalyser af kundernes fremtidige ind-

tjening og likviditet i forbindelse med kreditbeslutninger. På samme måde skulle enkelte pengeinstitutter forbedre processen med klassifikationen af kunderne ved at ensarte processen og dokumentere grundlaget herfor bedre.

Undersøgelse af compliance og risikostyring

Formålet med undersøgelsen, som endnu ikke er afsluttet, er at klarlægge, hvordan større pengeinstitutter tilrettelægger compliance og risikostyring i relation til bl.a. ressourcer, organisering, rapportering og fokusområder. Undersøgelsen omfatter kreditinstitutter i gruppe 1 og 2 samt udvalgte realkreditinstitutter.

Undersøgelsen og resultaterne vil indgå i Finanstilsynets arbejde med at benchmarke og kommunikere best practice på området og understøtte en vurdering af behov for yderligere undersøgelser.

Likviditetsstresstest i pengeinstitutter

Finanstilsynet gennemførte i foråret 2018 en temaundersøgelse af SIFI-pengeinstitutternes interne likviditetsstresstest. Formålet var at undersøge udformningen af institutternes egne likviditetsstresstest, herunder om disse i tilstrækkelig grad favner de likviditetsrisici, som instituttet er eksponeret for.

Institutterne skal tilpasse stresstest til deres specifikke likviditetsrisici og generelle forretningsmodel. På trods af dette er der stadig specifikke tiltag i forbindelse med stresstestmetoderne, som Finanstilsynet anser som best practice på området. Det omfatter bl.a., at institutterne forventes at kunne opgøre interne grænser og lovkrav i stresstest. Dette giver institutterne en forståelse for, hvad der skal til for at bryde lovkrav og interne grænser. Institutterne bør vurdere stabiliteten af indlånet, da dette er en essentiel finansieringskilde i de fleste institutter. Sondringen mellem stabile og mindre stabile indlån kan dermed vise sig at være afgørende for, om institutterne har afdækket deres risici korrekt.

Erfaringerne fra undersøgelsen er bl.a. indgået i en revision af vejledningen om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter.

6. Pengeinstitutternes eksponering mod markedsrisiko

Flytning af beholdninger til udenfor handelsbeholdningen

Flere danske institutter har flyttet udvalgte beholdninger fra handelsbeholdningen til udenfor handelsbeholdningen. Det er sket som følge af implementeringen af Basels nye minimumskapitalkrav for markedsrisiko, se boks 5.

Risikoen ved at flytte obligationer udenfor handelsbeholdningen er, at det kan give et fejlagtigt indtryk af pengeinstituttets aktuelle situation. Det kan også påføre institutter en utilsigtet markedsrisiko, hvis obligationerne ikke forvaltes ud fra en hold-til-udløb-tilgang. Denne markedsrisiko kan vise sig ikke at være tilstrækkeligt kapitalafdækket, idet søjle I-kapitalkravsreglerne for obligationer udenfor handelsbeholdningen alene tager højde for kreditrisiko.

Placering udenfor handelsbeholdningen stiller derfor krav til institutters ageren. Køb og salg udenfor handelsbeholdningen må ikke være drevet af spekulative hensyn, idet dette kan give anledning til markedsrisiko.

Finanstilsynet har noteret sig, at de større institutter ved deres praksis adresserer dette ved at lægge klare styringsmæssige rammer for beholdninger udenfor handelsbeholdningen. Salg fra beholdninger udenfor handelsbeholdningen sker som udgangspunkt kun i forbindelse med styring af genplaceringsrisiko, og kun op til seks måneder inden forfald, sådan at der ikke er en væsentlig markedsrisiko sammenlignet med at holde til udløb.

Der kan i særlige tilfælde være behov for at købe og sælge ud fra et risikostyringshensyn. Eksempelvis er det muligt for institutterne at sælge i forbindelse med deres styring af den samlede renterisiko udenfor handelsbeholdningen med henblik på at begrænse risiko og sikre, at eksponeringer holdes indenfor de fastsatte rammer.

Der kan også i særlige tilfælde være behov for køb og salg, hvis institutter skal tilpasse sig fundamentale ændringer i risikobilledet, som kan have langsigtede konsekvenser for forretningsmodellen.

Boks 5: Minimumskapitalkrav for markedsrisiko (Basel)

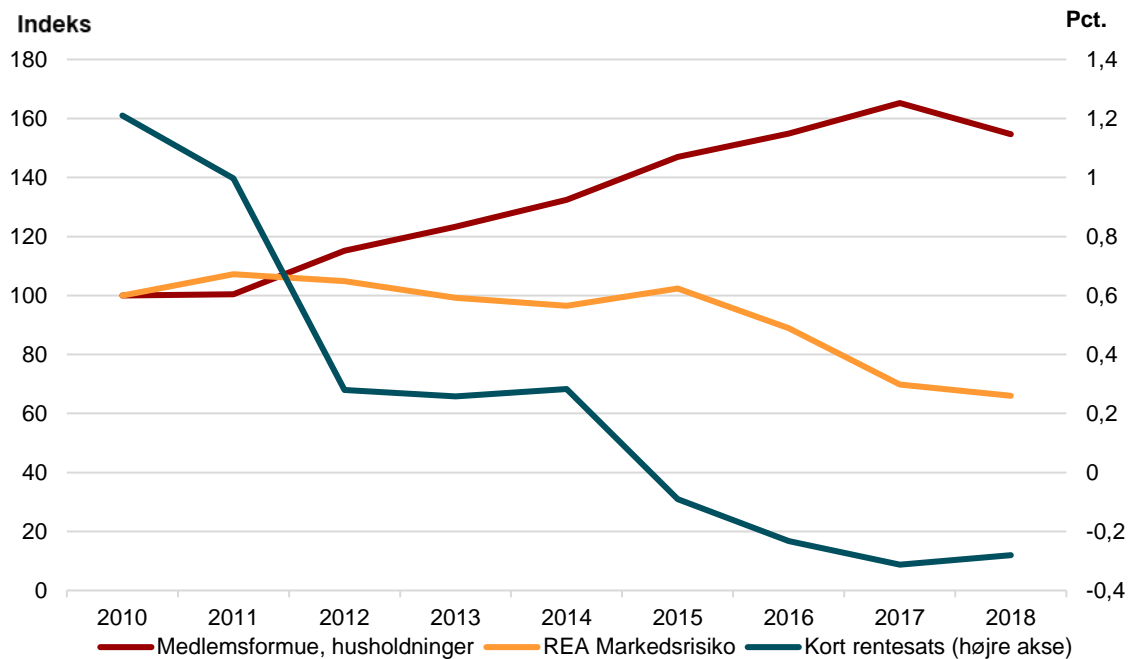
Implementeringen af Basels nye minimumskapitalkrav for markedsrisiko i europæisk lovgivning forventes at give anledning til en stigning i kapitalkravet for obligationer i handelsbeholdningen. Det skyldes særligt, at der som noget nyt introduceres en risikovægt for kreditspændrisiko ved realkreditobligationer.

Finanstilsynet vurderer, at sådanne styringsmæssige rammer sikrer overensstemmelse med gældende regulering og bidrager til, at placering af beholdninger udenfor handelsbeholdningen ikke giver anledning til markedsrisici, som ikke er tilstrækkeligt kapitalafdækket.

Pengeinstitutternes markedsrisiko versus husholdningernes formue under forvaltning

Det lave rentemiljø gør det vanskeligt for pengeinstitutter at tjene penge på deres kerneforretning, herunder deres egenbeholdninger. Det ses, at pengeinstitutternes samlede risikotagning på markedsrisici er faldet i takt med det generelle rentefald, jf. figur 10.

Figur 10: Mindsket markedsrisiko i pengeinstitutter, større eksponering hos husholdninger

Note: Husholdningernes midler under forvaltning hos investerings- og kapitalforeninger. Pengeinstitutternes risikovægtede poster til markedsrisiko (REA Markedsrisiko). Den korte rente vist i figuren er tre måneders CIBOR.

Kilde: Indberetning til Finanstilsynet og Nasdaq, CIBOR.

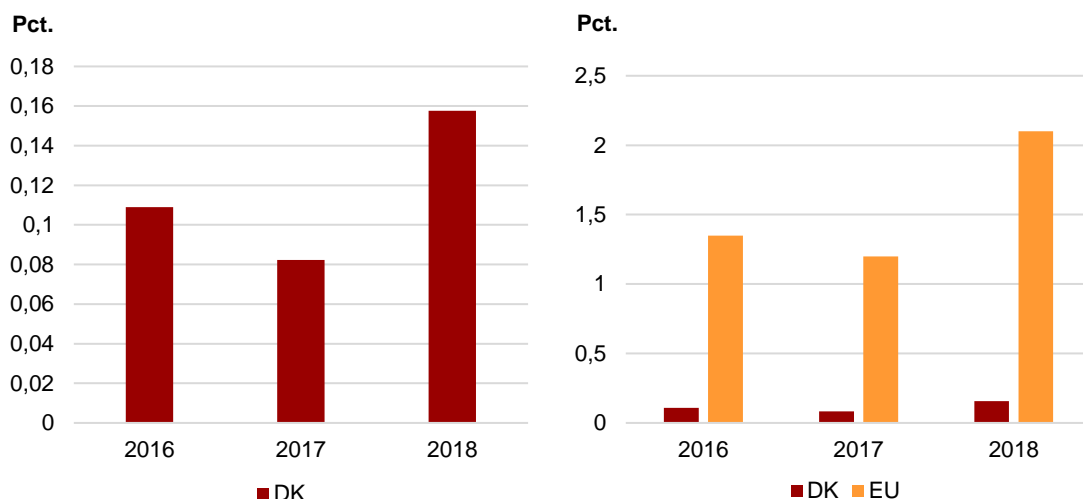
I samme periode, hvor pengeinstitutterne mindsker deres eksponering, er kundernes eksponering mod markedsrenteprodukter, herunder midler under forvaltning hos investerings- og kapitalforeninger, steget. Der kan være mange forklaringer på den forskellige udvikling. Pengeinstitutterne bør dog være opmærksomme på deres ansvar i relation til rådgivningen af kunderne.

7. Operationel risiko

Som følge af anbefalinger fra IMF udvidede Finanstilsynet i 2017 indberetningerne vedrørende operationelle tabshændelser fra en række større institutter¹. En tabshændelse er en begivenhed, der kan medføre tab, har medført tab, eller som kunne have medført tab. Det gjaldt bl.a. data for institutternes operationelle tabshændelser fordelt på forretningsområder (eksempelvis betaling eller afvikling) og syv prædefinerede hændelsestyper (eksempelvis ekstern svig eller kunder, produkter og forretningspraksis), der beskriver årsagen til hændelsen. Indberetninger giver Finanstilsynet mulighed for at identificere og overvåge ændringer i institutternes risikoprofil og identificere trends indenfor operationel risiko i sektoren. Finanstilsynet bruger både indberetningerne i det løbende tilsyn og i forbindelse med inspektioner.

Summen af de fem største tabshændelser for de større institutter målt i procent af den samlede CET1-kapital² fremgår af figur 10. Det fremgår bl.a., at dette tal er steget fra 2017 til 2018. Til sammenligning ses det, at summen af de fem største tabshændelser målt i procent af CET1-kapital i Danmark er væsentligt lavere end i EU's største institutter, jf. figur 11. Dette er forventeligt, da der på europæiske plan vil være flere og større institutter, der vil have realiseret store tab. Andre kvantitative analyser bekræfter dette billede.

Figur 11: Udvikling over de fem største tab i forhold til CET1

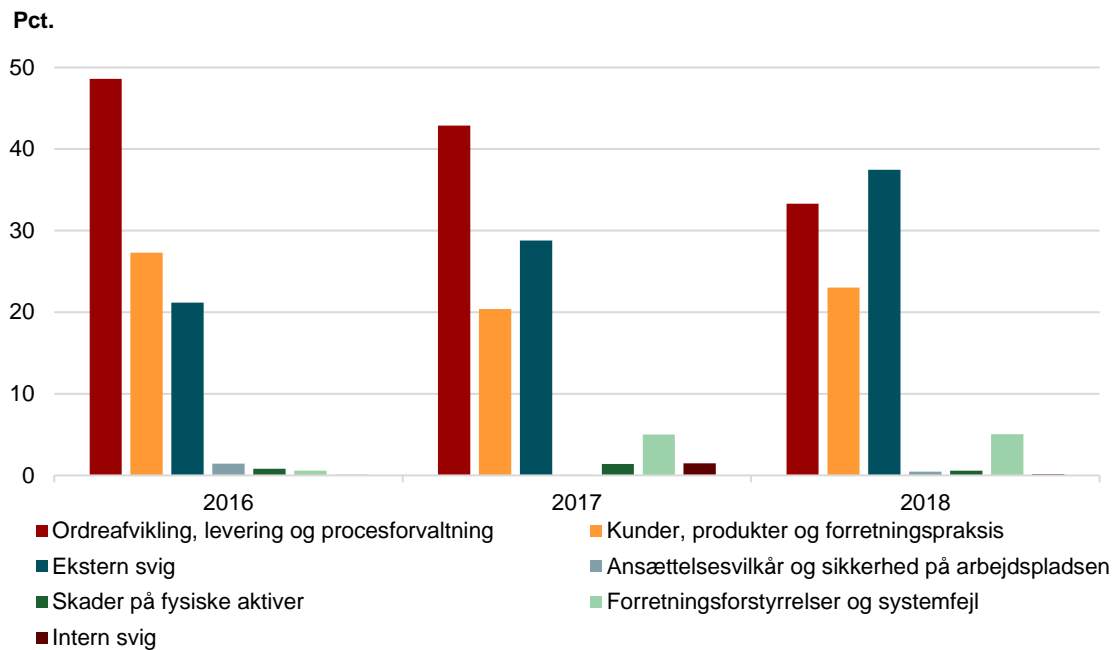
Kilde: Indberetning til Finanstilsynet og "Risk Assessment of the European Banking System", december 2018, The European Banking Authority.

Figur 12 viser tabshændelser fra de seneste tre år fordelt på de syv hændelsestyper. Figuren viser en stigning i kategorien "Ekstern svig". Denne kategori omfatter blandt andet IT og cyber-risici, hvor der f.eks. ses en stigning i antal phishing-forsøg. Eksempelvis er en af de seneste trends mails, der giver sig ud for at være sendt fra direktøren, hvor en medarbejder bliver bedt om at foretage en hasteoverførsel.

¹ Som følge heraf modtager Finanstilsynet nu udvidede indberetninger fra alle SIFI-institutter og gruppe 2-institutter.

² CET1 er valgt, da Finanstilsynet finder, at CET1 indikerer instituttets størrelse såvel som muliggør en sammenligning på tværs af europæiske institutter.

Figur 12: Fordeling af de samlede tabshændelser på hændelsestype

Note: Figuren viser den procentvise fordeling af samlet tab for SIFI og gruppe 2.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Finanstilsynet vurderer, at der i de større institutter generelt er kommet mere fokus på de operationelle risici og håndteringen af disse. Der er dog fortsat en række områder, som institutterne bør have mere fokus på. Ved gennemgangen af indberetningerne for de større institutter kunne Finanstilsynet eksempelvis konstatere, at nogle institutter registrerer tabshændelser i et eller få forretningsområder og hændelsestyper, hvor man ville forvente, at de havde registreret tabshændelser i de fleste forretningsområder og hændelsestyper. Dette skyldes i nogle tilfælde, at institutterne bruger et forretningsområde eller en hændelsestype som opsamlingskategori. Institutterne har desuden i deres forretningsgange ofte større fokus på de hyppigste hændelsestyper, såsom menneskelige fejl i ordreaftviklingen eller ekstern svig. Identificeringen af tabshændelser, der tilhører disse hændelsestyper, sker derfor oftere end for øvrige hændelsestyper.

I boks 6 fremgår en række observationer vedrørende de større institutters håndtering af operationelle tabshændelser.

Boks 6: Best practice for håndtering af operationelle tabshændelser

						
Faktisk eller potentiel tabshændelse identificeres.	Medarbejder registrerer og kategoriserer tabshændelsen i forretningsområdet og hændelsestype samt vurderer, om der skal iværksættes mitigerende tiltag.	Ansvarlig for operationel risiko indsamler tabshændelser og gennemgår og kvalitetssikrer indberetningen samt vurderer det mitigerende tiltag.	Ansvarlig for operationel risiko følger op på, at mitigerende foranstaltning er implementeret.	Ansvarlig for operationel risiko analyserer sammen med ledende medarbejdere de indberettede tabshændelser samt potentielle tabshændelser og trends. Ansvarlig for operationel risiko udarbejder desuden ledelsesrapportering.		

Politikker, instrukser og forretningsgange

Politikker, instrukser og forretningsgange udgør instituttets fundament for håndtering af operationelle tabshændelser. Finanstilsynet vurderer overordnet, at disse generelt er blevet mere dækkende, men de kan med fordel blive endnu tydeligere. Eksempelvis mangler politikken for operationel risiko ofte en identifikation af og stillingstaging til de særlige tabshændelser, som det enkelte instituts forretningsmodel og organisering kan give anledning til.

Finanstilsynet kan i forbindelse med sine inspektioner og løbende tilsyn konstatere, at institutterne har øget fokus på opsamlingen af tabshændelser. Dog er det ikke i alle større institutter, at de enkelte medarbejdere selv kan registrere tabshændelser, da dette sker centralt – eksempelvis hos en ansvarlig for operationel risiko eller en ledende medarbejder. Det medfører en risiko for, at beskrivelsen af hændelserne bliver mindre udtømmende, og at vigtige informationer går tabt.

Det er desuden Finanstilsynets indtryk, at institutterne fortsat har store udfordringer med at få indrapporteret potentielle tabshændelser, det vil sige hændelser, der kunne have medført tab.

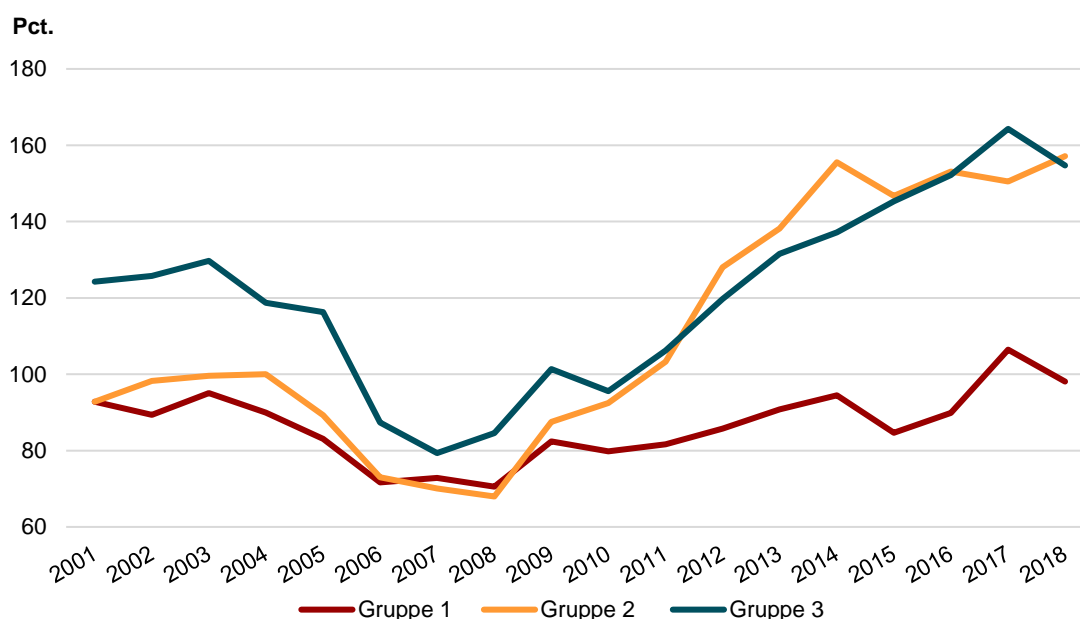
En forbedret ledelsesrapportering af de operationelle tabshændelser vil være med til at drive en øget fokus på området. Det er vigtigt, at denne rapportering indeholder analyser og eventuelle forslag til mitigerende tiltag. En forudsætning for dette er, at den ansvarlige for operationel risiko har de nødvendige ressourcer til at kunne udarbejde rapporteringen.

8. Rigelig likviditet i sektoren

Det samlede indlånsoverskud for pengeinstitutterne faldt i 2018. Ved udgangen af året var det på 119 mia. kr., hvilket er et fald på 44 pct. i forhold til udgangen af 2017. Faldet skyldes, at udlånet steg med 125 mia. kr. samtidig med, at indlånet kun steg med 29 mia. kr. Samlet set var indlånsoverskuddet fordelt jævnt over størstedelen af sektoren, og stort set ingen af de små og mellemstore institutter havde indlånsunderskud.

I årene frem mod finanskrisen opbyggede de danske pengeinstitutter et betydeligt indlånsunderskud. Siden 2013 har der været indlånsoverskud. På trods af det aktuelle fald i indlånsoverskuddet er niveauet stadig højere end i perioden 2000-2005, dvs. i årene før finanskrisen, jf. figur 13.

Figur 13: Indlånsoverskuddet faldt, indlånsunderskud i gruppe 1

Note: Figuren viser det balanceførte indlån sat i forhold til det balanceførte udlån for bankerne i hhv. gruppe 1, 2 og 3. Indlån og udlån er opgjort inkl. repo og revers repo. Der er indlånsoverskud, når forholdet er over 100 pct., se boks 7.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

Boks 7: Indlånsoverskud

Indlånsoverskuddet er forskellen mellem indlån og udlån inkl. repo og revers repo.

Pengeinstitutternes udlån og andre aktiver bliver finansieret gennem indlån og egenkapital, udstedelser af forskellige gældsinstrumenter og af lån fra andre kreditinstitutter og centralbanker. Sammensætningen af de forskellige finansieringskilder er afgørende for pengeinstitutternes likvidetsrisici.

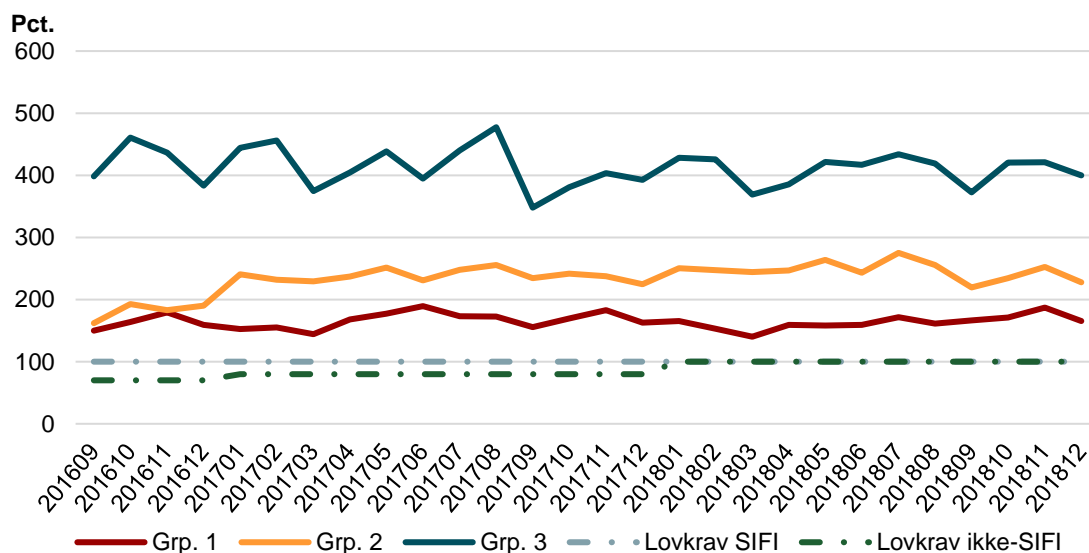
Udstedelser

Sektorens jævnt fordelte indlånsoverskud betyder, at store dele af sektoren kun i mindre grad har brug for markedsudstedelser for at finansiere forretningsvækst. De fleste små og mellemstore pengeinstitutter har derfor kun behov for markedsfinansiering for at optimere kapitalstrukturen i forbindelse med kapitalkrav. Flere af de store institutter udstedte gældsinstrumenter hen over året, og disse er som udgangspunkt mere afhængige af markedsfinansieringen.

Alle danske pengeinstitutter opfylder LCR-kravet

Alle pengeinstitutterne opfyldte LCR-kravet på minimum 100 pct. pr. 1. januar 2019, jf. figur 14. LCR-niveauet vil ændre sig hen over året som følge af pengeinstitutternes almindelige drift, men niveauerne var generelt stabile igennem 2018. Efter kravet blev fuldt indfaset for alle institutter i 2018, er LCR-niveauerne for de enkelte grupper stabiliseret. Finanstilsynet forventer, at niveauerne fortsat vil være nogenlunde stabile, og at de store institutter fremover også vil have LCR-niveauer tættest på lovkravet. Disse institutter har flere ressourcer og vil dermed som udgangspunkt have mere sofistikeret risikostyring, mens de mindste institutter generelt vil have den højeste overdækning til lovkravet.

Figur 14: Mindre institutter har højere LCR-niveau

Note: Gruppe 1-institutterne er alle SIFI-pengeinstitutter. Medianværdierne for LCR for gruppe 4-institutter ligger over medianværdierne for gruppe 3-institutter. I perioden har gruppe 4-institutter haft medianværdier for LCR mellem 920-1590 pct.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

Boks 8: LCR-kravet

Siden den 1. oktober 2015 har de danske pengeinstitutter været underlagt det fælleseuropæiske likviditetsdækningskrav LCR. LCR indebærer, at institutterne altid skal opretholde en tilstrækkeligt stor beholdning af højkvalitets likvide aktiver til at dække mulige ubalancer mellem institutternes ind- og udgående pengestrømme under et 30-dages intensivt likviditetsstress.

LCR-kravet blev fuldt indfaset pr. 1 januar 2018. Det fuldt indfasede LCR-krav har været gældende for SIFI-institutterne fra 1. oktober 2015.

Likviditetsbuffer i LCR

Danske realkreditobligationer udgør en betydelig del af de tilgængelige likvide aktiver i danske kroner, som kan indgå i pengeinstitutternes LCR-buffer. Finanstilsynet afsluttede i marts 2018 en temaundersøgelse af de danske kreditinstitutters likviditetsbuffer, herunder institutternes koncentration af realkreditobligationer. Undersøgelsen viste, at koncentrationsrisiko for danske kreditinstitutters LCR-buffer særligt opstår i relation til institutternes beholdninger af realkreditobligationer som følge af:

- en høj koncentration af obligationer udstedt af et enkelt realkreditinstitut
- en høj ejerandel af obligationer i enkelte obligationsserier.

Undersøgelsen viste, at nogle institutter har en forholdsvis stor andel af realkreditobligationer fra samme udsteder i deres LCR-buffer. Finanstilsynet vurderer, at et institut ikke bør være så koncentreret på en udsteder af realkreditobligationer, at instituttet kan komme til at bryde LCR-kravet, hvis obligationer fra den pågældende udsteder falder væsentligt i værdi.

Hvis et institut holder en stor andel af obligationer i den samme obligationsudstedelse, kan institutterne påvirke prisen negativt, hvis de i en stresssituation får behov for at sælge ud af de serier, som de holder en stor andel af. Finanstilsynet vurderer, at et institut som udgangspunkt ikke bør holde mere end halvdelen af de udstedte obligationer i en obligationsserie.

Alle institutter overholder nyt likviditetspejlemærke i tilsynsdiamanten

Ingen pengeinstitutter har overtrådt likviditetspejlemærket, siden det trådte i kraft den 30. juni 2018. Pejlemærket skal sikre, at institutter har en vis bremselængde til det lovgivningsmæssige minimumskrav for at kunne reagere på potentielle udfordringer med at overholde LCR-kravet³. SIFI-institutterne har den laveste overdækning, herefter følger gruppe 2 osv, jf. figur 15. Pejlemærket vil som udgangspunkt være mere stabilt end LCR, da pejlemærket medtager flere ind-og-udgående pengestrømme. Det bevirker, at den relative betydning af den enkelte pengestrøm er mindre. Samtidig skal der mere til at flytte det samlede flow.

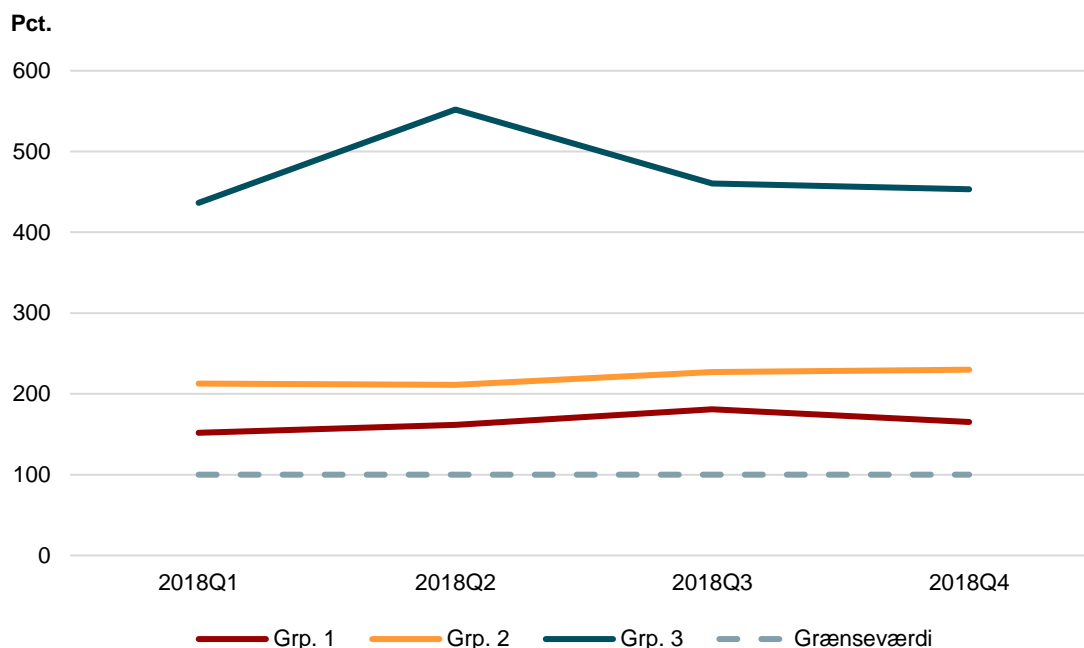
Boks 9: Tilsynsdiamanten

Finanstilsynet beregner hvert kvartal fem pejlemærker i *tilsynsdiamanten*. Disse er overordnede indikatorer, der skal sikre, at institutter ikke påtager sig overdreven risiko. Pejlemærkerne for alle pengeinstitutterne bliver offentliggjort i forbindelse med års- og halvårsregnskaberne. En overskridelse kan føre til en *risikoplysning*. Finanstilsynet tager i den forbindelse højde for fusioner, opkøb og andre koncernmæssige forhold. De fem pejlemærker, institutterne skal overholde, er:

- Summen af store eksponeringer < 175 pct. af den egentlige egenkapital
- Fundingratio < 1
- Udlånsvækst < 20 pct. i forhold til samme kvartal forrige år
- Ejendomseksponering < 25 pct.
- Likviditetspejlemærke > 100 pct.

³ For en uddybende beskrivelse af likviditetspejlemærket henvises til 'Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter' som kan findes på <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter>

Figur 15: Mindre institutter har højere overdækning til pejlemærket

Note: Gruppe 1-institutterne er alle SIFI-pengeinstitutter. Medianværdierne for LCR for gruppe 4-institutter ligger over medianværdierne for gruppe 3-institutter. I perioden har gruppe 4-institutter haft medianværdier for LCR mellem 1560-1920 pct.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet og egne beregninger.

Nye krav til institutternes funding ratio

Europa-Parlamentet vedtog i april 2019 formelt den såkaldte "risikoreduktionspakke", som bl.a. indeholder ændringer til kapitalkravsforordningen i form af CRR II. Den væsentligste ændring på likviditet- og fundingområdet er indførelsen af Net Stable Funding Ratio (NSFR)-kravet. Dette krav finder anvendelse to år efter, at CRR II endeligt træder i kraft. CRR II forventes at træde i kraft medio 2019.

CRR II giver EBA mandat til udvikling af ITS'er vedrørende indberetningskemaer, indberetningsvejledning og offentliggørelse af NSFR.

NSFR stiller krav til institutterne om at finansiere deres aktiver, primært udlån og investeringer, tilstrækkeligt stabil og sikkert over en etårig tidshorisont. Under den finansielle krise finansierede en stor del af de danske pengeinstitutter en stor udlånsvækst med kort markedsfinansiering i udlandet. NSFR mindsker risikoen for et lignende scenarie, fordi institutterne ikke kan overholde NSFR-kravet uden at sikre en længere og mere stabil struktur til finansiering af aktiver med dårlig likviditet og/eller lang resterende løbetid.

Boks 10: NSFR-kravet

NSFR-kravet er defineret således:

$$NSFR = \frac{\text{Tilgængelig stabil finansiering (ASF)}}{\text{Nødvendig stabil finansiering (RSF)}} \geq 100\%$$

hvor såvel 'Tilgængelig stabil finansiering' som 'Nødvendig stabil finansiering' er defineret i den kommende CRR II.

Tilgængelig stabil finansiering opgøres ud fra institutternes passivside på balancen. De forskellige passivkategorier tildeles en vægt, som afspejler deres resterende løbetid og forventede stabilitet. Kort usikret markedsfinansiering (under seks måneder) har f.eks. en vægt på 0 pct., mens stabile finansieringskilder, som egenkapital og stabile indlånskunder, har en vægt på hhv. 100 og 95 pct.

Nødvendig stabil finansiering opgøres ud fra instituttets aktivside på balancen. De forskellige aktivkategorier tildeles en vægt, som afspejler aktivets likviditetsegenskaber og resterende løbetid. Level 1A-aktiver, som defineret i LCR-forordningen, har f.eks. en vægtning på 0 pct., mens ubehæftede udlån vægter 50-85 pct.

Simplificeret NSFR

I Kommissionens forslag til CRR II var hensigten, at NSFR skulle gælde for alle kreditinstitutter på institut- og koncernniveau. Forhandlingerne mellem Rådet og Europa-Parlamentet har resulteret i indførelsen af et simplificeret NSFR-krav (sNSFR) for små og ikkekomplekse institutter.

Finanstilsynet kan give tilladelse til, at et institut indberetter under og overholder det simplificerede krav, hvis Finanstilsynet vurderer, at det simplificerede krav er tilstrækkeligt til at fange de relevante fundingrisici i instituttet.

CRR II indebærer, at kravet for alle kategorier af aktiver og passiver skal være mindst ligeså eller mere konservativt end det generelle NSFR-krav. sNSFR er simplificeret på både passivside (ASF) og aktivside (RSF). Simplificeringen af NSFR er sket ved, at antallet af kategorier, som institutterne kan placere aktiver og passiver i, er blevet færre og bredere.

9. Forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering

Hvidvask er et højt prioriteret område

Forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering er et af syv særlige indsatspunkter i Finanstilsynets strategi frem mod 2020. Området står også højt på den politiske dagsorden, og Finanstilsynet har derfor af flere omgange fået tilført flere ressourcer til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. Senest i marts 2019, hvor regeringen og et bredt flertal i folketinget indgik en aftale om markant at styrke tilsynet med pengeinstitutter i kampen mod finansiel kriminalitet. Den nyeste aftale indebærer bl.a., at Finanstilsynet styrkes med betydeligt flere ressourcer, øgede muligheder for at udskrive bøder, mulighed for at indsætte observatører i bankerne og for at stoppe for optagelse af nye kunder.

Det halter stadig med regelefterlevelsen

Finanstilsynet vurderer, at pengeinstitutterne generelt har kendskab til kravene om at forebygge hvidvask og terrorfinansiering og et øget fokus på at efterleve kravene. Finanstilsynet kan dog konstatere, at der ofte ikke er tilstrækkeligt dybt ledelsesmæssigt fokus på hvidvask og terrorfinansiering.

Langt de fleste virksomheder er opmærksomme på, at de skal undgå at blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering. Ledelsen er dog ofte ikke opmærksom på, hvad den i praksis skal gøre for at overholde lovgivningen. Terrorfinansiering er på nuværende tidspunkt kun et fokusområde i få institutter.

Mange institutter har udfordringer med kundekendskabsprocedurerne, både på privatkundeområdet og på korrespondentbankområdet.

Finanstilsynet vurderer også fortsat, at små og mellemstore pengeinstitutter har sværere ved at afsætte ressourcer til at efterleve reglerne mht. hvidvask end de store pengeinstitutter. Dette, selvom små pengeinstitutter har en mere enkel forretningsmodel, som gør det lettere at opfylde kravene. Der er dermed fortsat risiko for, at pengeinstitutterne kan udnyttes til hvidvask eller terrorfinansiering.

Finanstilsynet arbejder med risikovurdering og vejledning til branchen

Udover hvidvaskinspektionerne arbejder Finanstilsynet løbende på at fastholde sit indblik i risiciene og overholdelsen af reglerne i de enkelte brancher og i de forskellige typer af virksomheder indenfor hver branche.

Finanstilsynet er derfor i gang med at opbygge et IT-baseret system til risikovurdering af de enkelte virksomheder og brancher i forhold til hvidvask og terrorfinansiering. Risikovurderingen baseres p.t. på tilsynserfaringer samt på de nationale risikovurderinger fra SØIK og PET og internationale risikovurderinger fra Europa-Kommissionen og FATF. Finanstilsynet overvejer at udbygge risikovurderingen med indberetninger fra institutterne. Branchen vil blive involveret i dette arbejde.

Samtidig med det øgede tilsyn har Finanstilsynet øget informationsindsatsen overfor institutterne. Dette skal hjælpe dem med at overholde reglerne og støtte dem i indsatsen for at forebygge hvidvask og terrorfinansiering. Finanstilsynet offentliggjorde i den forbindelse i oktober 2018 en opdateret og omfattende vejledning til hvidvaskloven. Arbejdet med en ny opdatering vil blive påbegyndt i løbet af 2019.

Boks 11: Vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)

I oktober 2018 offentliggjorde Finanstilsynet en ny og omfattende vejledning til hvidvaskloven. Vejledningen henvender sig til virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvaskloven.

Vejledningen forklarer og uddyber i vid udstrækning de specielle bemærkninger til hvidvaskloven og giver praktiske beskrivelser og eksempler, hvilket gør den til et centralt redskab for de omfattede virksomheder og personer.

Arbejdsgruppen, der blev nedsat i forbindelse med udarbejdelsen af den nuværende vejledning, er blevet gjort permanent. Gruppen vil blive inddraget i udarbejdelsen af en revidering af vejledning løbet af 2019. Den reviderede vejledning vil også beskrive de nye elementer, der bliver indført i hvidvasklovningen med implementeringen af 5. hvidvaskdirektiv.

10. Bilag

Tabel 1: Pengeinstitutternes årsregnskaber, 2014 – 2018

Mio. kr.	2014	2015	2016	2017	2018	Ændring	
						2014-2018	2017-2018
Resultatopgørelse							
Renteindtægter	73.211	60.154	57.519	47.160	49.729	-7,4%	5,4%
Renteudgifter	25.457	15.347	15.407	13.370	16.570		23,9%
Nettorenteindtægter	47.754	44.807	42.112	33.790	33.159	-7,0%	-1,9%
Udbytte af aktier mv	2.916	1.456	897	544	527	29,0%	-3,1%
Gebyrer og provisionsindtægter	29.448	31.939	31.108	27.158	28.341	-0,8%	4,4%
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	6.048	6.236	6.176	5.237	5.513	1,8%	5,3%
Nettorente - og gebyrindtægter	74.070	71.965	67.941	56.255	56.514	-5,3%	0,5%
Kursreguleringer	-2.295	2.555	6.927	12.431	6.934		-44,2%
Udgifter til personale og administration	47.250	46.468	46.293	38.353	43.174	-1,8%	12,6%
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	13.155	7.231	3.166	3.066	3.237	-24,5%	5,6%
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	12.525	5.638	2.766	-996	618	-45,2%	
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	10.757	11.332	13.368	10.988	9.830	-1,8%	-10,5%
Resultat før skat	16.376	28.490	39.214	41.220	30.084	12,9%	-27,0%
Skat	2.202	4.514	5.398	6.075	4.223	13,9%	-30,5%
Årets resultat	14.174	23.975	33.816	35.145	25.861	12,8%	-26,4%
Balanceposter							
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	386.238	239.745	408.495	406.102	310.463	-4,3%	-23,6%
Udlån	1.655.603	1.645.049	1.692.390	1.546.732	1.667.794	0,1%	7,8%
udlån ex. repo	1.341.467	1.354.207	1.411.710	1.295.121	1.323.794	-0,3%	2,2%
Obligationer	1.041.156	825.072	802.799	691.432	661.599	-8,7%	-4,3%
Aktier	26.678	42.073	43.913	40.031	25.553	-0,9%	-36,2%
Kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	158.936	161.877	158.870	116.495	120.806	-5,3%	3,7%
Aktiver tilknyttet puljeordninger	116.479	126.560	135.276	120.027	118.645	0,4%	-1,2%
Andre aktiver	552.274	444.473	451.754	341.810	326.084	-10,0%	-4,6%
Aktiver i alt	4.022.052	3.586.892	3.771.680	3.388.350	3.309.353	-3,8%	-2,3%
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	648.450	475.945	464.952	349.362	362.992	-11,0%	3,9%
Indlån	1.800.535	1.677.469	1.802.145	1.760.314	1.789.462	-0,1%	1,7%
indlån ex. repo	1.580.015	1.615.288	1.716.289	1.617.590	1.618.782	0,5%	0,1%
Udstedte obligationer	336.877	378.441	407.888	408.480	306.996	-1,8%	-24,8%
Gæld i alt	3.636.236	3.194.096	3.371.296	3.040.184	2.964.148	-4,0%	-2,5%
Efterstillede kapitalindskud	65.119	58.881	55.142	39.926	34.168	-12,1%	-14,4%
Egenkapital	308.006	321.782	333.389	298.515	299.141	-0,6%	0,2%
Passiver i alt	4.022.052	3.586.892	3.771.680	3.388.350	3.309.353	-3,8%	-2,3%

Note: Tabellen viser kun udvalgte poster. Tallene er baseret på de institutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Tabel 2: Nøgletal for pengeinstitutter 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Kapitalprocent	21,0	22,0	23,2	23,8	23,3
Kernekapitalprocent	18,5	19,7	20,7	21,4	21,5
Egentlig kernekapitalprocent	17,2	18,0	18,3	19,3	19,0
Årets egenkapitalforrentning før skat	5,5	9,1	12,1	14,1	10,2
Årets egenkapitalforrentning efter skat	4,8	7,6	10,4	12,0	8,7
Indtjening pr. omkostningskrone	1,2	1,5	1,8	2,0	1,6
Renterisiko	1,0	1,3	1,3	1,9	1,8
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	96,0	101,8	96,8	90,1	95,0
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	155,9	193,7	205,7	221,3	205,6
Summen af store engagementer	-	-	-	-	93,4
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,8	3,3	2,7	2,4	2,3
Årets nedskrivningsprocent	0,6	0,3	0,1	0,0	0,1
Udlån i forhold til egenkapital	5,5	5,1	5,1	5,2	5,6

Note: Tallene er baseret på de institutter, der eksisterede i de enkelte år. Summen af store engagementer er opgjort som de 20 største eksponeringer i pct. af instituttets egentlige kernekapital. Denne definition er ændret pr. 1/1-2018 og derfor vises nøgletallet kun for 2018.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Tabel 3: Gruppeopdeling, 2018

Gruppe 1 – Arb. kapital over 75 mia. kr.

3000	Danske Bank A/S	8079	Sydbank A/S
7858	Jyske Bank A/S	8117	Nykredit Bank A/S

Gruppe 2 – Arb. kapital over 12 mia. kr.

9380	Spar Nord Bank A/S	522	Sparekassen Sjælland-Fyn A/S
5301	A/S Arbejdernes Landsbank	8099	Nordjyske Bank A/S
7670	Ringkjøbing Landbobank A/S	400	Lån & Spar Bank A/S
1149	Saxo Bank A/S	9070	Sparekassen Vendsyssel
7730	Vestjysk Bank A/S	9217	Jutlander Bank A/S
9335	Sparekassen Kronjylland	9686	Den Jyske Sparekasse

Gruppe 3 – Arb. kapital over 750 mio. kr.

755	Middelfart Sparekasse	6140	Møns Bank A/S
5999	Danske Andelskassers Bank A/S	1671	Basisbank A/S
7681	Alm. Brand Bank A/S	9044	Dronninglund Sparekasse
9090	Sparekassen Thy	9682	Sparekassen for Nr. Nebel og Omegn
7320	Djurslands Bank A/S	9797	Broager Sparekasse
6771	Lægernes Bank A/S	9137	Ekspres Bank A/S
9740	Frøs Sparekasse	7570	PenSam Bank A/S
844	Fynske Bank A/S	9388	Sparekassen Djursland
7780	Skjern Bank A/S	9827	Sparekassen Bredebro
6471	Grønlandsbanken, Aktieselskab	537	Dragsholm Sparekasse
9695	Saxo Privatbank A/S	6620	Coop Bank A/S
13460	Merkur Andelskasse	13080	Frørup Andelskasse
7890	Salling Bank A/S	7500	Hvidbjerg Bank. Aktieselskab
6520	Lollands Bank, Aktieselskab	847	Rise Flemløse Sparekasse
7930	Kreditbanken A/S	9283	Langå Sparekasse
6880	Totalbanken A/S	9312	Sparekassen Balling
6860	Nordfyns Bank, Aktieselskabet	9354	Rønde Sparekasse

Gruppe 4 – Arb. kapital under 750 mio. kr.

9860	Folkesparekassen	1693	PFA Bank A/S
9133	Frøslev-Møllerup Sparekasse	579	Sparekassen Den lille Bikube
13290	Andelskassen Fælleskassen	5125	Leasing Fyn Bank A/S
9684	Fanø Sparekasse	28001	Maj Bank A/S
9124	Sønderhå-Hørsted Sparekasse	9629	Stadil Sparekasse
9135	Klim Sparekasse	13220	Andelskassen OIKOS
9634	Borbjerg Sparekasse	13350	Østervrå Andelskasse
13070	Faster Andelskasse		